

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Биология және биохимия кафедрасы «Ғылыми қызметтегі этика» пәннің жұмыс бағдарламасы	044-46/ 1 бет 16 беттің

«БЕКІТЕМІН»
Ғылыми және клиникалық
жұмыстар жөніндегі
профессор к.м.н., профессор
Б.К.Нұрмашев
« 25 » 2020 г.

ЖҰМЫС БАҒДАРЛАМАСЫ

Пән: «Ғылыми қызметтегі этика»

Пән коды: D-GKE

БББ: D141-«Медицина»

Оқу сағатының көлемі: 150 сағат/5 кредит

Курсы және оқу семестрі: 2-І

Шымкент - 2020 ж.

ONTUSTIK-KAZAKHSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Биология және биохимия кафедрасы «Ғылыми қызметтегі этика» пәнін жұмыс бағдарламасы		044-46/ 2 бет, 16 беттің

«Ғылыми қызметтегі этика» пәнін жұмыс бағдарламасы медициналық және фармацевтикалық мамандықтарға арналған мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттар мен типтік кәсіптік оқыту бағдарламалары негізінде жасалған (2015 жылғы 31 шілдедегі № 647 бұйрық, 2017 жылы толықтырулар мен өзгертулер енгізілген).

Жұмыс бағдарламасы биология және биохимия кафедрасының отырысында
 «18» 06 2020 ж, қаралды № 11^а хаттама.

Кафедра меңгерушісі, к.м.н., профессор.: М.И.Е Есиркепов М.М.

ОКМА Ғылыми кеңесінде талқыланып, мақұлданды
 «25» 06 2020г., Хаттама № 3

ONTUSTIK KAZAKHSTAN MEDISINA AKADEMIASY АО «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»	044-46/ 3 бет 16 беттін

Биология және биохимия кафедрасы
«Ғылыми қызметтегі этика» пәннің жұмыс бағдарламасы

2. Бағдарлама

2.1 Пәннің қысқаша сипаттамасы

Ғылым этикасы немесе ғылыми этика ғалым мен ғылымның қоғамдық институт ретіндегі қызметінің моральдық аспектісін қамтиды. Оның мазмұны, ең алдымен, білім беру болып табылатын ғылыми қызметтің өзіндік ерекшелігі мен әлеуметтік мақсатымен анықталады. Ғылым әлеуметтік ұйымдастырылған, реттелген танымдық қызмет саласы ретінде онда жұмыс істейтіндерге ерекше талаптар қояды. Ғылым әлемді объективті түрде қарастырады, ол біздің субъективті қалауымыз бен идеяларымызға қарамастан өздігінен қалай өмір сүреді; оның мақсаты-әлем туралы біздің біліміміз шынайы, яғни біздің субъективті байлығымыз бола отырып, оның мазмұны бізге байланысты емес: жеке адамға да, адамзатқа да. Тірі мотор, ғылымның қозғалтқышы болып табылатын ғалымдардан ғылымның мақсаты, оның негізгі мақсаты және әлеуметтік құнды функциясы олардың жеке, субъективті құмарлығы мен өмірлік ұстанымына айналуы қажет. Ғалым-бұл құмарлықты, зерттеушінің инстинктінің бір түрін қоздыратын және шындыққа арнайы бейімделген адам; мысалы, музыкант жалған нотаның құлағын кесіп тастағандай, ғалымға бос, дәлелденбеген, расталмайтын мәлімдемелер түседі.

2.2 Пәннің мақсаты:

Пән ғылыми іс - әрекеттермен және ғылымның әлеуметтік институт ретіндегі көріністерімен, сондай - ақ әлемнің теориялық дамуының аксиологиялық аспектілерімен байланысты этикалық сипаттағы негізгі мәселелерді зерттеуге арналған. Ғалымның кәсіби этикасы, ғалымның Әлеуметтік-этикалық жауапкершілігі, нақты ғылыми пәндердің моральдық мәселелерінің ерекшеліктері туралы айтылады.

Пәнді игеру: - ғалымның Әлеуметтік-этикалық жауапкершілігі проблемасының қазіргі ғылым үшін өзекті аспектілерін түсінуге; -жеке және ұжымдық ғылыми қызметтің моральдық нормаларын теориялық тұрғыдан түсінуге және практикалық игеруге; - жекелеген ғылыми пәндер мен олардың топтарын дамытудың моральдық аспектілерімен танысуға;-көрнекті ғылым қайраткерлерін адамгершілік бағытқа тарту арқылы, ғылыми әлемнің адамгершілік дәстүрлерінің негізгі параметрлерін зерттеу арқылы тәрбиелік әсерге ықпал етуі керек.

2.3 Оқу мақсаты:

- Докторанттарға даярлық бағытын анықтайтын пәндер бойынша тұрақты түсінік, білім беру, машықтар мен іскерлікке үйрету;
- Докторанттардың даярлық бағытын анықтайтын пәндердің шынайы орнын, қазіргі практикада, сондай-ақ ғылыми-зерттеу және практикалық бағдарламаларды жүзеге асыру үдерісінде басқарушылық және клиникалық шешім қабылдауға үйрету;
- Докторанттарға кәсіптік қызметі аясында кешенді тәртіп аралық, сектораралық мәселелерді шешу кезінде докторанттардың даярлық бағытын анықтайтын пәндердің құралдарын қолдану мүмкіндігі туралы түсінік беру;

QONTUSTIK-KAZAKHSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Биология және биохимия кафедрасы	044-46/
«Ғылыми қызметтегі этика» пәннің жұмыс бағдарламасы	4 бет 16 беттің

- докторанттарды үнемі дамып отыратын шынайы ортада кәсіби икемділікке кепілдік беретін шектес ғылымдар бойынша іргелі біліммен қамтамасыз ету;
- ғылыми әдебиеттермен және электрондық биомедициналық деректер базасымен жұмыс.

2.4 Оқу нәтижелері Дублин 3 деңгейінің дескрипторларына сәйкес келеді (докторантура)

Білу және түсіну (зерттелген аймақтағы білім мен түсінікті көрсетеді):

- Қазіргі ғылымның, соның ішінде нақты ғылыми пәндердің негізгі этикалық мәселелері;
- Ғылым мен қоғам арасындағы қатынастардың дамуының тарихи кезеңдері және осы өзара әрекеттестікті түсіну;
- Ғылымның Әлеуметтік-этикалық жауапкершілігі мәселесінің әртүрлі қырлары, ғылым тарихындағы осы мәселенің даму кезеңдерін ажырату;

Білім алушы білім мен түсінікті қолдана алады:

- Ғылым философиясы мәселелерінің құндылық аспектілерін талдау;
- Қазіргі ғылымның моральдық қайшылықтарын, соның ішінде жеке ғылымдар проблемаларының ерекшеліктерін басшылыққа алу;
- Қоғамдық өмірдің көп өлшемді құбылысы ретінде ғылымның қызмет етуінің адамгершілік аспектілерін түсіну;

Білім алушы ұғымын білдіреді:

- Зерттеу тақырыбын түсіну және медицинада қолданылатын зерттеу әдістерін меңгеру;
- Ғылыми қызметтегі этиканы, денсаулық сақтаудағы зерттеулерді жоспарлау және ұйымдастыру принциптерін, сандық және сапалық талдау әдістерін білу.

Білім алушы оқуға қабілеттілігін көрсетеді:

- білімнің жаңа аумақтарын өздігінен зертеуде;
- оқу материалын шынайы тілде зерттеу үшін шет тілді меңгереді;
- перспективті интеллектуальды, мәдени, физикалық және кәсіби өзін-өзі дамытуда және өзін-өзі жетілдіруді құрастыру және жүзеге асыру;

Білім алушы коммуникативті қабілеттілікке ие:

- пән аралық командасындағы жұмыс;
- өз зерттеулерін жүргізуде;
- қызметкерлермен, медбике және кіші медициналық қызметкерлермен, жеткіншектер мен тұрғындармен, олардың ата-аналары мен туыскандарымен әңгімелесуде дәрігерлік іс-әрекеттің этикалық және деонтологиялық аспектілерін іске асыруға дайын, әрі қабілетті;
- басқа адамдармен және табиғатпен қарым – қатынаста этикалық және құқықтық нормаларын (биотика принципі) сақтайды, адам денсаулығы мен құқығының қорғалуына және табиғаттың сақталуына нақты құнды бейімділікке ие;

ONTUSTIK-KAZAKHSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Биология және биохимия кафедрасы «Ғылыми қызметтегі этика» пәннің жұмыс бағдарламасы	044-46/ 5 бет 16 беттің

2.5 Курстың қысқаша мазмұны:

Ғылыми қоғамдастық этикасының маңызды қағидасы зерттеушіні ғылыми білімнің жаңалығына бағыттауға арналған. Шынында да, ғылым білімнің үздіксіз өсуі мен жаңаруы арқылы дамиды. Ғылыми жұмыстың мәнін анықтай отырып, Макс Вебер Мюнхен университетінде оқыған әйгілі "ғылым мамандық және мамандық ретінде" дәрісінде: "керемет өнер туындысы ешқашан ескірмейді және ескірмейді. Керісінше, әрқайсымыз ғылым саласында жасаған істеріміз 10, 20, 40 жылдан кейін ескіретінін білеміз. Бұл тағдыр, сонымен қатар, ол бағынатын және қызмет ететін ғылыми жұмыстың мәні, және бұл оның мәдениеттің барлық басқа элементтерінен ерекше айырмашылығын құрайды. Ғылымдағы жоспардың кез-келген мінсіз орындалуы жаңа "сұрақтарды" білдіреді, ол өзінің мәні бойынша асып түскісі келеді. Бірақ ғылыми тұрғыдан асып түсу-бұл біздің ортақ тағдырымыз ғана емес, сонымен бірге біздің мақсатымыз. Біз басқалардың бізден әрі қарай жүретініне үміт артпай жұмыс істей алмаймыз".

- **Практикалық сабақтар:** семинар, пікірталас, презентация
- **Докторанттардың өзіндік жұмысы:** рефераты, презентация

Білім алушының білімін бағалау әдістері:

- Ағымдағы бақылау: тестілеу, жазбаша және ауызша сұрау.
- Аралық бақылау: коллоквиум.
- Қорытынды бақылау: емтихан (КТБО-да тестілеу).

2.7 Практикалық сабақтардың тақырыптық жоспары

№	Тақырып	Қысқаша мазмұны	Оқыту формалары/ әдістері / технологиялары	Формалары/ бағалау әдістері	Сағат саны
1	Ғылым этикасының пәні және жіктелуі.	Ғылым этикасы: пәнді бөлуге және оның атауына әртүрлі көзқарастар. Бірқатар ғылыми және философиялық пәндердегі ғылым этикасы. Ғылым этикасының практикалық бағытталуы. Ғылым этикасының пайда болу тарихы.	семинар, пікірталас, презентация	Ауызша сауалнама Ситуациялық есептерді шешу	5

ONTUSTIK-KAZAKHSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ			SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Биология және биохимия кафедрасы			044-46/
«Ғылыми қызметтегі этика» пәннің жұмыс бағдарламасы			6 бет 16 беттің

2	Этикалық алғышарт ретінде ғылымның құндылық табиғаты ғылымды түсіну.	Ғалымның Әлеуметтік-этикалық жауапкершілігі. Ғылымның құндылық табиғаты ғылымды этикалық түсінудің алғышарты ретінде. Ғылымның мәдени-дүниетанымдық және прагматикалық функциялары және олардың ғылым тарихындағы және қазіргі кездегі арақатынасы мәселесі. Ғылымның прагматикалық функцияға сәйкес келмеуі.	семинар, пікірталас, презентация	Ауызша сауалнама Ситуациялық есептерді шешу	5
3	Ғалымның Әлеуметті к-этикалық жауапкершілігі мәселесі.	Ғалымның Әлеуметтік-этикалық жауапкершілігі мәселесі. Әлеуметтік ғылымның табиғаты ғалымның Әлеуметтік-этикалық жауапкершілігінің пайда болуының негізі ретінде. Ғылымның пайдасы мен зияны: артықшылықтың басымдылығы. Ғылымның құбылыс ретіндегі жауапкершілігі мәселесі. Ғылымға айыптау.	семинар, пікірталас, презентация	Ауызша сауалнама	5
4	Әлеуметті к-этикалық мәселені түсіну тарихы ғалымның жауапкершілігі.	Әлеуметтік-этикалық жауапкершілік мәселесін түсіну тарихы ғалым. Ежелгі: ғылымның материалдық пайда мен зиянмен әлсіз байланысы.	семинар, пікірталас, презентация	Ситуациялық есептерді шешу	5
5	Ғалымның Әлеуметті к-	XX ғасырдың соңғы үштен бірі-ғылым этикасының қалыптасуы мен дамуы.	семинар, пікірталас, презентация	Ауызша сауалнама Ситуациялық	5

ONTUSTIK-KAZAKHSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Биология және биохимия кафедрасы		044-46
«Ғылыми қызметтегі этика» пәннің жұмыс бағдарламасы		7 бет 16 беттің

	этикалық жауапкершілігі мәселесі: заманауи шешу жолдары.	Күшейту пікірталас. Қоғамдық қозғалыстардың рөлі. Оптимистік және пессимистік көңіл-күй, олардың дәлелдері. Өркениет дағдарысы туралы пайымдау.		есептерді шешу	
6	Экологиялық этика.	Жеке ғылыми пәндердің этикалық мәселелері. Экологиялық этика. Экологиялық дағдарыс адамзат үшін сапалы жаңа проблема ретінде, оның мәні. Этикалық аспект: құндылықтар жүйесін өзгерту қажеттілігі.	семинар, пікірталас, презентация	Ауызша сауалнама Ситуациялық есептерді шешу	5
7	Ғылымдағы ең жарқын моральдық соқтығысу ретінде атом бомбасын жасау.	Ғылымдағы ең жарқын моральдық соқтығысу ретінде атом бомбасын жасау. Ядролық бөлінудің ашылу тарихы және атом бомбасының жасалуы. Ғылыми процестің нәтижесін болжау мүмкін еместігінің проблемасы.	семинар, пікірталас, презентация	Ауызша сауалнама Ситуациялық есептерді шешу	5
8	Биология мен медицинаның этикалық мәселелері	Биология мен медицинаның этикалық мәселелері. Эволюция теориясының этикалық аспектісі. Дарвин теориясының сындары: адам маймылдан шыққан-адам ерекше емес-диверсия мұндай сынның негізділігі туралы мәселе. Табиғи іріктеу идеясы адамдар арасындағы азғындық бәсекелестіктің негізі ретінде (өмір сүру үшін күрес).	семинар, пікірталас, презентация	Ауызша сауалнама Ситуациялық есептерді шешу	5
9	Гуманитар	Әлеуметтану мен	семинар,	Ауызша	5

QNTUSTIK-KAZAKHSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Биология және биохимия кафедрасы «Ғылыми қызметтегі этика» пәннің жұмыс бағдарламасы		044-46/ 8 бет 16 беттің

	лық және әлеуметтік ғылымдардың этикалық мәселелері	психологиядағы ақпараттандырылған келісім принципі, қарама-қайшы талаптар. Респонденттерді қорғау принципі. Этикалық абсолютизм мен этикалық релятивизмнің қазіргі әлеуметтанудағы ұстанымдары. Психологиядағы ақпараттандырылған келісім принципі көбінесе жасайды мүмкін емес эксперимент.	пікірталас, презентация	сауалнама Ситуациялық есептерді шешу	
10	Ғылым этосы.	Ғалымның кәсіби этикасы. Ғылым этосы. Кәсіби ғалым этикасы жалпы этикалық проблемалардың көрінуінің ерекше жағдайы және оның сапалық ерекшелігі ретінде.	семинар, пікірталас, презентация	Ауызша сауалнама Ситуациялық есептерді шешу	5
	Барлығы				50

ДООЖ тақырыптық жоспары, ДӨЖ тапсырмаларын орындау және тапсыру кестесі

№	Тақырып	Қысқаша мазмұны	Оқыту формалары/ әдістері / технологиялары	Бақыл ау кестесі (мерзімдерін көрсетіп отырып)	Сағат саны	
					ДООЖ	ДӨЖ
1	Ғылыми зерттеудің жеке кезеңдерінің этикалық мәселелері.	Ғылымға ену мотивациясы. Тақырып тандау. Тексеру және сараптама процедураларын жүзеге асыру. Мәселе мәлімдеменің жарамдылық шекаралары. Психологиялық қиындықтар: қателіктерді	Презентация, глоссарий		3	7

ONTUSTIK-KAZAKHSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Биология және биохимия кафедрасы «Ғылыми қызметтегі этика» пәннің жұмыс бағдарламасы	044-46/ 9 бет 16 беттің

		мойындау талабы және т.б. Ғылыми басылым этикасы. Ақиқат пен жаңалыққа қойылатын талаптар. Плагиат. Дәйексөз нормалары, бірлескен авторлық.			
2	Этикалық нормалар	Ғылыми басылымның этикалық стандарттары. Ғылыми пікірталастың этикалық нормалары. Ғылыми мектептер жұмысының адамгершілік аспектілері.	Презентац ия, гlossарий	3	7
3	Психология және әлеуметтану этикасы.	Психология этикасы. Социология этикасы. Тарих этикасы. Гуманитарлық ғылымдардың құндылық компоненті және ғылым этикасы.	Презентац ия, гlossарий	3	7
4	Этикалық принциптердің тарихы.	Биомедициналық этиканың тарихы. Медициналық зерттеулерді реттеудің құқықтық принциптері.	Презентац ия, гlossарий	2	7
5	Мәселенің маңыздылығын түсінуге кедергі болған факторлар.	Мәселенің маңыздылығын түсінуге кедергі болған факторлар. Кінә және ғалымдардың жауапкершілігі. Жекелеген ғалымдар мен ғылыми қауымдастықтың қарулану жарысы жағдайындағы қоғамдық қызметі.	Презентац ия, гlossарий	2	7
6	Аралық бақылау: «Ғылыми қызмет этика» бөлімдері бойынша.	Докторанттардың «Ғылыми қызметтегі этика» бөлімдеріндегі тақырыптармен қамтылған материалды игеру деңгейін анықтауы.	Тестілеу, ауызша сұрау, зерттеу әдістерін талдау.	2	
7	Ғылыми этика	Ғылыми этика жолда	Презентац	3	7

ONTUSTIK-KAZAKHSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Биология және биохимия кафедрасы		044-46/
«Ғылыми қызметтегі этика» пәннің жұмыс бағдарламасы		10 бет 16 бетін

	жолда менталитет пен күрделіліктің өзгеру қажеттілігі.	менталитет пен күрделіліктің өзгеру қажеттілігі. Экологиялық принциптер XX ғасырдың соңғы үштен бір бөлігіндегі көрнекті өкілдерінің еңбектеріндегі этика.	ия, гlossарий		
8	Қоғамдық қозғалыстардың рөлі. Оптимистік және пессимистік сезімдер, олардың себептері.	Өркениеттің дағдарысы туралы пайымдау. Ғалымның әлеуметтік және этикалық жауапкершілігі проблемасында Батыс пен Шығыс. бірқатар адамгершілік қатынастардың ғылыми түрленуі іс-шаралар. Кодекстерді жасау, ғылыми қызметтің этикалық аспектілерін бақылау ұйымдарының пайда болуы.	Презентац ия, гlossарий	3	7
9	Ғалымның әлеуметтік- этикалық жауапкершілігі.	Ғалымның әлеуметтік- этикалық жауапкершілігі: антика, орта ғасырлар, жаңа уақыт. Ғалымның әлеуметтік-этикалық жауапкершілігі: XIX ғ. Ғалымның әлеуметтік- этикалық жауапкершілігі: XX ғ.	Презентац ия, гlossарий	3	7
10	Ұжымдық ғылыми пән контексіндегі моральдық жауапкершілікті ң ерекшеліктері іс-шаралар.	Ғылыми іс-әрекеттің ұжымдық субъектісі жағдайындағы моральдық жауапкершіліктің ерекшеліктері. Ғалымдар мен саясаткерлердің жауапкершілік аракатынасы. Шектеу ғылыми қызметтің нәтижелерін болжаудағы	Презентац ия, гlossарий	2	7

ONTUSTIK-KAZAKHSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Биология және биохимия кафедрасы	044-46/
«Ғылыми қызметтегі этика» пәннің жұмыс бағдарламасы	11 бет 16 беттін

		ұтымдылық. Ғылым, утопия және дистопия.			
11	«Ғылымның міндеттері» тақырыбында пікірталас.	Мәдениет пен дүниетанымның арақатынасы және ғылымның прагматикалық функциялары. «Білім үшін білім» және «пайда үшін білім».	Презентация, глоссарий	2	7
12	Аралық бақылау: «Ғылыми қызмет этика» бөлімдері бойынша.	Докторанттардың «Ғылыми қызметтегі этика» бөлімдеріндегі тақырыптармен қамтылған материалды игеру деңгейін анықтауы.	Тестілеу, ауызша сұрау, зерттеу әдістерін талдау.	2	
				30	70

2.8 Әдебиет:

Негізгі әдебиет:

- Phyllis, G. Supino. Principles of Research Methodology. Springer Dordrecht Heidelberg London New York: Springer, 2012.- 286s.
- Кузнецов И. Н. Основы научных исследований: учеб. М.: Дашков и Ко, 2013.
- Рузавин Г. И. Методология научного познания [Электронный ресурс] : учеб. пособие / Г. И. Рузавин. - М.: Юнити-Дана, 2012. - 288 с.

Қосымша әдебиетер:

- <https://guides.lib.vt.edu/researchmethods/design-method>
- <https://explorable.com/different-research-methods>

Бағалау критерийі:

Бақылау түрі	Баға	Бағалау критерийі
Ауызша жауап	Өте жақсы 95-100 балл 90-94 балл	Білім алушы жауап беру кезінде ешқандай қателік немесе сәйкессіздік жібермегенде қойылады. Пәннің және басқа пәндердің ғылыми жетістіктерін қолдана отырып, оқылатын пәннің теориясы мен концепциясына және бағыттарына сүйене отырып критикалық бағалау береді.
	Жақсы	Білім алушы жауап беру кезінде маңызды

ОҢТҮСТІК-ҚАЗАҚСТАН МЕДИЦИНА АКАДЕМИЯСЫ «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Биология және биохимия кафедрасы	044-46/
«Ғылыми қызметтегі этика» пәннің жұмыс бағдарламасы	12 бет 16 беттің

85-89 балл	кателік жібермегенде, білім алушының өзінің түзетуімен принциптік сәйкессіздіктер мен кателіктер жібергенде, оқытушы көмегімен бағдарлама материалдарын жүйелей білгенде қойылады.
80-84 балл	
75-79 балл	
70-74 балл	
Қанағаттанарлық	Білім алушы жауап беру кезінде принциптік сәйкессіздіктер мен кателіктер жібергенде, тек оқытушы көрсеткен оқу әдебиеттерімен шектеліп, материалдарды жүйелеуде едәуір қиыншылық танытқанда қойылады.
65-69 балл	
60-64 балл	
50-54 балл	
Қанағаттанарлықсыз	Білім алушы жауап беру кезінде принциптік кателіктер жібергенде, сабақ тақырыбы бойынша негізгі әдебиетті қолданбаса, пәннің ғылыми терминологиясын пайдалана алмай, ойсыз, стилистикалық кателіктер жібергенде қойылады.
25-49 балл	
0-24 балл	

Презентация

Бақылау түрі	Баға	Бағалау критерийі
Тақырыптық презентация	Өте жақсы Бағаға сәйкес (4,0; 95-100 %) (3,67; 90-94%)	Презентация көлемі 20 слайдтан кем емес, белгілінген уақытында, студенттің өз ойымен орындалған. 7-тен кем емес әдебиеттер көзі пайдаланылған. Слайдтар мазмұнды және ойлы. Презентацияны қорғау кезінде автор тақырып бойынша терең білімін көрсете білді. Сұрақтарды талқылау барысында ешқандай кателіктер жіберген жоқ.
	Жақсы Бағаға сәйкес (3,33; 85-89%); (3,0; 80-84%); (2,67; 75-79%); (2,33; 70-74%);	Презентация көлемі 17 слайдтан кем емес, белгілінген уақытында, студенттің өз ойымен орындалған. 6-тен кем емес әдебиеттер көзі пайдаланылған. Слайдтар мазмұнды және ойлы. Презентацияны қорғау кезінде автор тақырып бойынша білімінің жақсы екенін көрсетті. Сұрақтарға жауап беруде аздаған кателіктер жіберіп, оны өзі түзеп отырды.
	Қанағаттанарлық Бағаға сәйкес: (2,0; 65-69%); (1,67; 60-64%); (1,0; 50-59%)	Презентация көлемі 14 слайдтан кем емес, белгілінген уақытында, орындалған. 5-тен кем емес әдебиеттер көзі пайдаланылған. Слайдтар мазмұнсыз. Сұрақтарға жауап беру кезінде және талқылауда кателіктер болды.
	Қанағаттанарлық	Презентация белгіленген уақытта тапсырылған

ONTUSTIK-KAZAKHSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Биология және биохимия кафедрасы «Ғылыми қызметтегі этика» пәннің жұмыс бағдарламасы	044-46/ 13 бет 16 беттің

ықсыз Бағаға сәйкес: (0,5; 25-49%) (0:0-24%)	жоқ, көлемі 10 слайдтан аз. Әдебиеттер тізімі 5-ден аз. Слайдтар мазмұнсыз. Презентацияны қорғау кезінде автор көптеген қателіктер жіберді. Өз материалдарынан ауытқып кеткенде қойылады.

Глоссарий дайындау

Бақылау формасы	Баға	Бағалау критериялары
Глоссарийді дайындау	Өте жақсы Бағаға сәйкес (4,0; 95-100 %) (3,67; 90-94%)	Білім алушы өз бетінше орындаған; глоссарий 15 терминнен көп. Тақырыпқа сай келеді, сауатты құрастырылған, биологиялық мағынасы түсінікті. Терминдер тізбесі алфавит бойынша орналастырылған.
	Жақсы Бағаға сәйкес (3,33; 85-89%); (3,0; 80-84%); (2,67; 75-79%). (2,33; 70-74%);	Білім алушы өз бетінше орындаған; глоссарий 10-13 терминді камтиды, сауатты құрастырылған, тақырыпқа сай келеді, биологиялық мағынасы түсінікті. Терминдер алфавит бойынша орналастырылмаған. Біршама түсініксіздіктер бар.
	Қанағаттанарлық Бағаға сәйкес: (2,0; 65-69%); (1,67; 60-64%); (1,0; 50-59%)	Білім алушы өз бетінше орындаған; глоссарий 10 терминнен аз, тақырыпқа сай келеді, мағынасы дұрыс, бірақ толық емес. Терминдер алфавит бойынша орналастырылмаған.
	Қанағаттанарлықсыз Бағаға сәйкес: (0,5; 25-49%) (0:0-24%)	Білім алушы өз бетінше орындаған; глоссарий 10 терминнен аз. Тақырыпқа сай емес, биологиялық қателіктер жіберген. Терминдер алфавит бойынша орналастырылмаған.

Тест тапсырмаларын орындау

Бақылау түрі	Баға	Бағалау критерийі
Тесттік тапсырмаларды орындау	Өте жақсы	90-100 % дұрыс жауап
	Жақсы	70-89 % дұрыс жауап
	Қанағаттанарлық	50-69% дұрыс жауап
	Қанағаттанарлықсыз	50% -дан төмен дұрыс жауап

Балдық-рейтингті әріптік жүйемен бағалау

ОНТУСТІК-ҚАЗАҚСТАН MEDISINA АКАДЕМИЯСЫ «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Биология және биохимия кафедрасы		044-46/
«Ғылыми қызметтегі этика» пәннің жұмыс бағдарламасы		14 бет 16 бетін

Әріптік жүйемен бағалау	Балдың сандық эквиваленті	Пайыздық құрамы %	Дәстүрлі жүйемен бағалау
A	4,0	95-100	Өте жақсы
A-	3,67	90-94	
B+	3,33	85-89	Жақсы
B	3,0	80-84	
B-	2,67	75-79	
C+	2,33	70-74	Қанағаттанарлық
C	2,0	65-69	
C-	1,67	60-64	
D+	1,33	55-59	Қанағаттанарлықсыз
D	1,0	50-54	
F	0,5	25-49	
FX	0	0-24	